

LUKUKESKUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 2017

Sisällysluettelo

Toimintakertomus 2017	2
1. Toiminnanjohtajan katsaus	4
2. Viestintä	6
3. Verksamhet på svenska	8
4. Kansainvälinen yhteistyö	9
5. Kirjailijavierailut	9
a. Tilaajapalvelun uudistaminen.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
b. Kirjailijavierailuyhteistyö	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
6. Lukemisen edistäminen	12
6.1 Suuri lukuseikkailu	12
6.2 Lukuviikko	13
6.3 Lue lapselle -kampanja	13
6.4 Sanat haltuun -hanke	13
7. Julkaisut	15
7.1 Kiiltomato.net – Lysmasken: Kirjallisuuskritiikin verkkolehti.....	15
7.2 Lukufiilis – kirjallisuudesta nuorille ja nuorilta	15
8. Hallinto ja talous	16
Talous.....	17

Toimintakertomus 2017

Lukukeskuksen hallitus hyväksyi vuonna 2017 uuden strategian, joka määritteli toiminnan arvopohjan, vision, mission ja keskeiset toimintatavat.

Arvopohja

Lukeminen on jokaisen perusoikeus: se mahdollistaa integroitumisen yhteiskuntaan ja turvaa yksilön inhimillisen kasvun ja hyvinvoinnin. Hyvä, monipuolinen lukutaito vahvistaa itsetuntoa, elämäntaitoa ja osallisuutta. Lukutaito edistää hyvinvointia, yhteiskunnallista eheyttä, ennaltaehkäisee syrjäytymistä ja lisää tasa-arvoa. Lukeminen on hyvän lukutaidon edellytys, reitti mielikuvitukseen ja luovuuteen, tunteiden ja tiedon lähde.

Lukemalla syntyy parempi maailma

Visio

Suomessa on jatkossakin maailman lukutaitoisin kansa. Lukukeskuksen toiminnalla on vuosi vuodelta kasvava merkitys, koska lukemisen tavat ja keinot muuttuvat nopeasti. Lukukeskus on alansa keskeisiä asiantuntijoita kansallisesti ja kansainvälisesti. Lukemismyönteinen asenne lisääntyy, kun kaikki alan toimijat yhdessä tekevät töitä sen puolesta. Kirjallisuuden asema korostuu ja pirstaleisen tiedon keskellä löydetään syventyneen lukemisen merkitys. Lukutaito-ongelmat tunnistetaan ja niihin tarjotaan apua.

Lukijaksi kasvetaan

Missio

Lukukeskus on **palveleva, vaikuttava ja koordinoiva** organisaatio. Lukukeskuksessa seurataan lukemisen muutoksia, vaikutetaan päätöksentekoon, toimitaan valtakunnallisesti kieli- ja kulttuurirajoja ylittäen, tuetaan kirjallisuuden tekijöitä ja avataan portteja lukemiseen.

Pidämme toiminnassamme tärkeänä:

- Kauaskatseisuutta ja pitkäjänteisyyttä
- Yhteiskunnallista vaikuttavuutta
- Saavutettavuutta ja osallisuutta
- Ennakkoluulottomuutta
- Tasa-arvoa
- Yhteistyötä ja kumppanuuksia

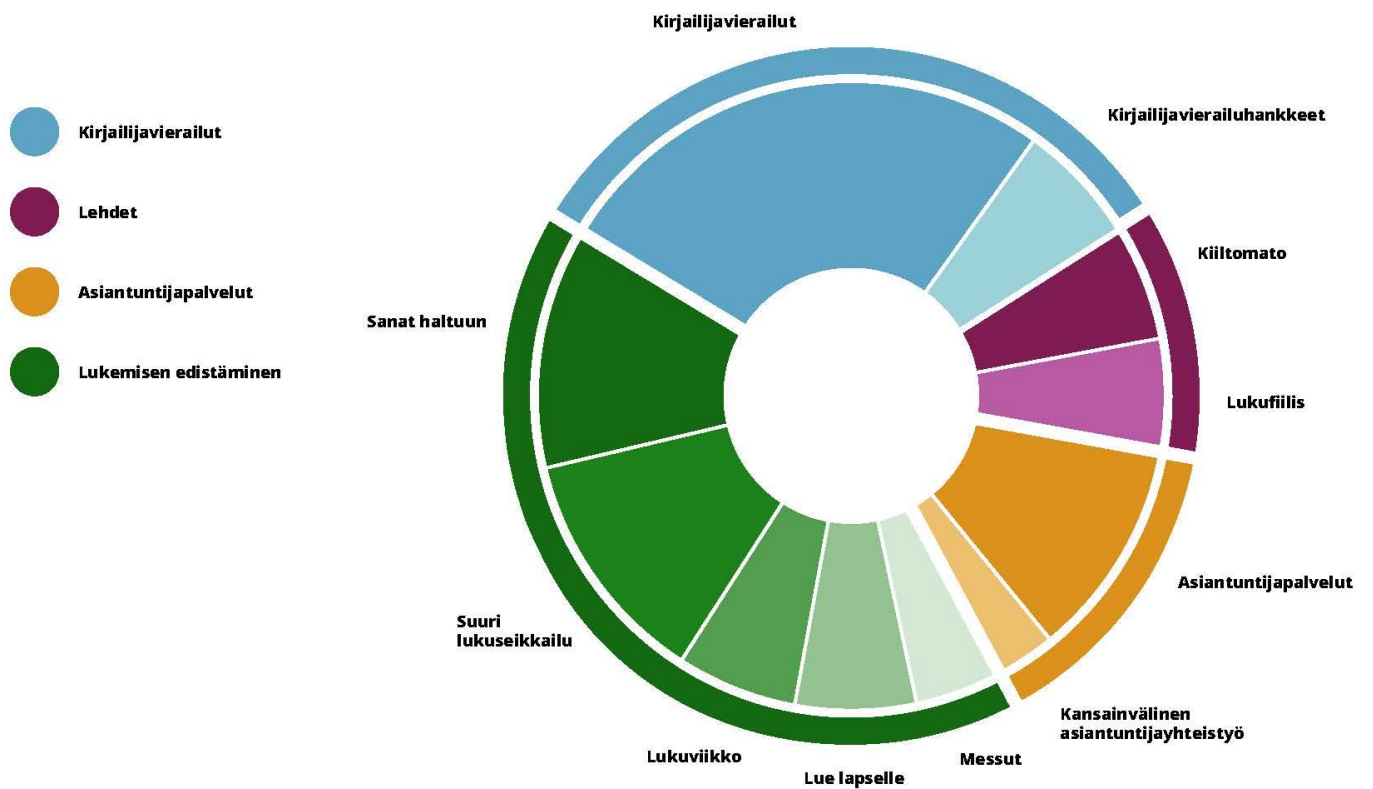
Lukukeskus on tunnettu ja luotettu kumppani ja tietolähde. Lukukeskus tunnistaa akuutit tarpeet ja reagoi nopeasti ja joustavasti toimintaympäristön muutoksiin. Seuraamme yhteiskunnallista keskustelua, lukutaidon kehittymistä ja keskustelua lukutaidosta ja lukemisesta. Seuraamme koulutusalan muutoksia ja sovellamme toimintaamme niihin vastaavaksi.

Lukukeskus vaikuttaa asiantuntemuksella

Toimintatavat

Lukukeskus on lukemisen asiantuntija ja monipuolinen palveluorganisaatio. Sen perustoimintaa ovat kirjailijavierailujen järjestäminen, lukemiseen sekä lukutaitoon liittyvät asiantuntijapalvelut, lukemisen edistäminen kampanjoilla, hankkeilla ja alan yhteistyöllä sekä kirjallisuuslehtiä julkaisemalla.

Lukukeskuksen toiminta on vuonna 2017 jakautunut seuraavasti rahaliikenteen ja henkilöstön työpanoksen mukaan:

1. Toiminnanjohtajan katsaus

Vuoden 2017 aloitimme suurin odotuksin, koska kaksi isoa hanketta oli alkamassa: Suomi 100 Suuri lukuseikkailu ja Sanat haltuun -työpajahanke. Lisäksi kaksi vuotta aikaisemmin käynnistetty Lue lapselle -hanke oli murroskohdassa: se oli joko laitettava pakettiin tai nostettava uudelle tasolle. Päädyimme jälkimmäiseen. Edessä oli suuria mahdollisuuksia mutta myös valtavasti vastuuta ja työtä.

Suuri lukuseikkailu järjestettiin yhteistyössä Lastenkirjainstituutin kanssa ja perustui laajaan valtakunnalliseen yhteistyöhön koulujen, kirjastojen, järjestöjen ja julkisen sektorin kanssa. Vuoden aikana yhteistyökumppaneita sekä mukana olevia kouluja ja kirjastoja kertyi yhteensä lähes 1000 ja tapahtumia yli 250. Olimme saaneet paljon myönteistä palautetta, mediahuomiota ja kehittäneet uusia toimintatapoja tulevaisuutta varten. Tavoitteiden mukaisesti lasten oma ääni tuli kuuluviin ja alan yhteistyöverkostot vahvistuivat.

Sanat haltuun -hanke oli Lukukeskukselle monella tavalla uusi avaus. Ammattikoulujen opiskelijat olivat uudenlainen kohderyhmä ja hankkeen mahdollistanut yritysyhteistyö uusi toimintakonsepti. Tavoitteena oli saada ammattikoulujen teknisten alojen opiskelijat innostumaan lukemisesta, teksteistä ja ymmärtämään lukutaidon merkityksen elämässään. Hanke tavoitti 3000 nuorta ja sai seurannan perusteella monen kohdalla aikaan muutoksen suhteessa omaan lukemiseen. Sanat haltuun oli hankkeen rahoittajan UPM:n virallinen Suomi100 -hanke.

Lue lapselle -hanketta jatkettiin kunnianhimoisin tavoittein. Kahden vuoden aikana luodut materiaalit, nettipalvelu ja tietotaito päätettiin saattaa koko ikäryhmän käyttöön vuonna 2018. Tätä varten tavoittelimme laajaa medianäkyvyyttä ja lisäsimme viestintää päättäjille. Tavoitteena oli vakuuttaa päättäjät, media ja yhteistyökumppanit siitä, että varhainen kielellinen vuorovaikutus on sen verran merkittävä keino lukemisen ja lukutaiton kannalta, että sitä kannattaa jakaa neuvoloissa vitamiiniohjeiden tapaan. Vuoden lopussa saimmekin loistavia uutisia. Eduskunta esitti vuoden 2018 valtion talousarvioon Lue lapselle -pilotin laajentamiseksi kaikkiin neuvoloihin merkittävän summan.

Vuonna 2017 lukemisesta ja lukutaidosta puhuttiin enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Lukukeskuksen 10 faktaa lukemisesta -kooste innosti lehtiä ympäri Suomea kirjoittamaan aiheesta. Varsinkin lapselle lukeminen ja varhainen kielellinen vuorovaikutus olivat vahvasti esillä mediassa. Median kiinnostusta lisäsivät edellisen vuoden PISA-tulokset ja huoli poikien lukutaidosta. Aihe pääsi jopa iltapäivälehtien lööppeihin.

Osittain huolestuttavien tutkimustulosten, lisääntyneen mediahuomion ja ihmisten arkisten havaintojen herättämänä syntyi monta uutta avautusta suomalaisten lukuinnon lisäämiseksi ja lukutaidon parantamiseksi. Näistä yksi merkittävimpiä on opetus- ja kulttuuriministeriön perustama asiantuntijoista koostuva Kansallinen lukutaitofoorumi. Lukukeskus on aktiivisesti mukana Foorumin työssä ja tuloksia nähdään toivon mukaan jo ensi vuonna.

Huolipuheesta huolimatta on syytä muistaa, että Suomi on maailman lukutaitoisimpia maita. Kirjastot, koulut, varhaiskasvattajat sekä kirjallisuuden ja kirjoittamisen ammattilaiset tekevät jatkuvasti arvokasta työtä lukemisen ja lukutaidon ylläpitämiseksi. Kirjailijavierailut ovat innostava tapa sytyttää lapsissa ja nuorissa lukukipinä. Lukukeskuksessa iloitaankin, että kirjailijavierailujen määrä nousi vuonna 2017 lähes 20%. Ruotsinkielinen En författare till varje skola vei kirjailijoita syrjäseutujen kouluihin ja saamelaiskirjailijoiden kiertue toi saamelaiskulttuurin näkyviin Turussa, Tampereella ja Helsingissä.

Lukeva kansa tarvitsee korkeatasoista kirjallisuutta. Julkaisumme Kiiltomato.net sekä Lukufiilis tuovat esille Suomessa julkaistun aikuisten ja nuorten kirjallisuuden monimuotoisuutta.

Kaiken kaikkiaan vuosi oli Lukukeskuksen tavoitteiden kannalta onnistunut ja tuotti enemmän tulosta kuin osasimme toivoa. Tästä kaikesta olen kiitollinen meidän huikealle työporukallemme, Lukukeskuksen hallitukselle, yhteistyökumppaneille ja meitä tukeneille päättäjille ja rahoittajille. Meidän onnistumisemme ovat myös teidän onnistumisia!

Lukukeskuksen toiminnanjohtaja

Ilmi Villacís

2. Viestintä

Vuonna 2017 jatkettiin edellisenä vuonna aloitetuilla viestinnän painopisteillä: mittavalla hankeviestinnällä sekä kirjailijavierailujen tilaajapalvelusta viestimisellä. Vuonna 2017 toteutettiin niin Suuri lukuseikkailu, Lue lapselle kuin Sanat haltuun -hankkeet. Kaikki olivat viestinnällisesti merkittäviä ja toivat laajaa lisänäkyvyyttä Lukukeskukselle. Hankeviestinnästä kerrotaan tarkemmin luvussa 6 kunkin hankkeen kohdalla. Lisäksi teimme monipuolista viestintää Lukukeskuksen pysyvistä toiminnoista: kirjailijavierailuista, Lukuviikosta, messuista ja lukemiseen ja lukutaitoon liittyvistä tutkimuksista.

Lukukeskus toimi asiantuntijana ja konsulttina ElisaOYJ:n kanssa toteutetussa Elisa WORD-kampanjassa. Kampanja sai laajan näkyvyyden ja nosti poikien lukemisen myös kaupallisten toimijoiden käymään keskusteluun. Poikien lukutaidon tärkeydestä muistutettiin muun muassa kahdesti Helsingin Sanomien etusivulla, tuotimme myös kaunokirjallisia tekstejä kampanjassa hyödynnettäviksi. Tekstejä kirjoittivat rap-artistit **Mikko Sarjanen** ja **Shaka Kampara**, jalkapalloilija **Sebastian Sorsa** sekä vapaaottelija **Teemu Packalen**. Kampanjatyö ja uudenlainen toimintamalli antoi arvokasta kokemusta Lukukeskukselle yritys yhteistyön kehittämiseen.

Kevään 2017 viestinnällinen pääkampanja oli Lukuviikko ja sen aikana julkaistu 10 faktaa lukemisesta - julkaisu, joka keräsi laajan näkyvyyden niin mediassa kuin sidosryhmien keskuudessa. Julkaisua käytetään ja siteerataan edelleen alan sisällä sekä julkisessa keskustelussa.

Kirjailijavierailujen tilaajapalvelun uudistuksesta luotiin erillinen viestintäsuunnitelma ja jatkettiin palvelusta viestimistä sekä kirjailijoille että vierailujen tilaajille. Kirjailijaviestinnän tavoitteena on saada kirjailijavierailujen tekijät hyödyntämään palvelun luomia mahdollisuuksia päivittämällä omia tietojaan sekä olemalla yhteydessä Lukukeskuksen niin palautteesta kuin kehitysideoista. Uusia kirjailijoita pyrittiin tavoittamaan erityisesti kustantamojen kautta.

Tilaajille viestitiin sekä palvelun kehityksestä että markkinoimalla ajankohtaisia esiintyjiä ja teemoja. Palvelua tehtiin tutummaksi vanhoille ja uusille tilaajille. Kirjailijavierailuja integroitiin Lukukeskuksen muuhun viestintään aiempaa tehokkaammin ja vierailuista ja niiden vaikutuksista tiedotettiin erikseen myös medialle.

Medianäkyvyys

Medianäkyvyys oli vuonna 2017 monipuolista ja onnistunutta. Yhteensä Lukukeskus tai Lukukeskuksen hankkeet keräsivät vuoden aikana 600 mediaosumaa. Tv- tai radioesiintymisiä oli kymmenkunta: toiminnanjohtaja Ilmi Villacis puhui Ylen Aamu-tv:ssä ääneen lukemisen merkityksestä, MTV:n Huomenta Suomi -ohjelmassa ammattikoululaisten lukutaidosta sekä Ylen uutisissa poikien lukemisesta. Lukukeskuksen henkilökuntaa haastateltiin radiossa mm. Ylen Kirjakerhossa, kahdessa Kultakuume-ohjelmassa, Yle Puheessa, Ruotsin Sisu-radiossa ja Bassoradiossa. Lisäksi mielipidekirjoitusta tai kolumnia julkaistiin yhteensä kolme, joista yksi Helsingin Sanomissa.

Viestinnän tehostamiseksi käytimme ePressi-tiedotepalvelua tiedotteiden lähettämiseen ja Viidakkomonitor-palvelua mediaseurantaan. Tiedotepalvelu varmisti tiedotteiden laajan lähetyksen ja oikeiden kohderyhmien tavoittamisen. Mediaseurannan avulla pystyimme seuraamaan paitsi Lukukeskuksen medianäkyvyyttä, myös alan yleistä keskustelua ja sidosryhmien uutisia sekä hyödyntämään niitä omassa viestinnässämme. Tiedotepalvelu mahdollisti aktiivisen tiedottamisen, ja mediatiedotteita lähtikin moninkertainen määrä vuoteen 2016 verrattuna. Tähän vaikutti myös hankkeet, erityisesti Suuri lukuseikkailu, jonka eri tapahtumista tiedotettiin läpi vuoden.

Lukuviikon aikana ilmestynyt 10 faktaa lukemisesta -julkaisu ja sen viestinnälliseksi tueksi tehty promovideo keräsivät laajaa media- ja somenäkyvyyttä. Lukuviikko ja 10 faktan nostamat tutkimustulokset ja otsikot nousivat keskusteluun mm. Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa, Aamulehdessä, Turun Sanomissa, paikallislehdissä sekä iltapäivälehdistössä. Somessa video on kerännyt vuoden aikana yli 50 000 näyttöä.

Hankkeista Lue lapselle -kampanjan saama lisärahoitus sekä pääviesti lapselle lukemisen tärkeydestä saavutti suuren medianäkyvyyden vuoden 2017 lopussa. Sanat haltuun -hanke herätti keskustelun poikien lukutaidon lisäksi ammattikoulujen tilanteesta laajemmin.

Lukukeskuksen tunnettuuden kasvua tuki aktiivinen viestintä sosiaalisessa mediassa. Sosiaaliseen mediaan teetettiin aiempaa enemmän visuaalista viestintämateriaalia kuten bannereita ja toiminnasta viestittiin järjestelmällisesti kaikissa some-kanavissa. Lukukeskukselle luotiin myös uusi Instagram-tili.

Sidosryhmille tiedotettiin aiempaa aktiivisemmin uutiskirjeen kautta. Lähteneiden uutiskirjeiden lisääntyneeseen määrään vaikuttivat myös lukuisat hankeuutiset. Lukukeskuksen uutiskirjeiden avausprosentti on keskimäärin 39 % mikä on verrattain erinomainen tulos uutiskirjeviestinnässä.

Viestinnän tunnuslukuja

Uutiskirjeitä lähetettiin **21** (vrt. 2016: 12)

Uutiskirjeen tilaajia **4600**, joista **600** ruotsinkielisiä

Mediatiedotteita lähetettiin **33** (vrt. 2016: 5)

Facebookin seuraajia **3600** (vrt. 2016: 2800)

Twitter-seuraajia **1300** (vrt. 2015: 800)

Instagram-seuraajia **577**

Osallistuminen messuilla

Lukukeskus osallistui Educa-messuille omalla osastollaan 27.1.-28.1.2017. Viestinnän kärkenä oli vasta käynnistynyt Suuri lukuseikkailu. Jaoimme Suuren lukuseikkailun materiaaleja ja Suuren lukuseikkailun opettajan opasta ja esittelimme Sanat haltuun –hanketta. Lukukeskuksen osastolla oli mahdollisuus osallistua tietokilpailuun, jossa oli pääpalkintona kirjailijavierailu.

Educa-messuilla järjestettiin Sanat haltuun -demopaja ammattikoulujen äidinkielenopettajille. Samassa yhteydessä saimme arvokasta palautetta työpajojen kehittämiseen.

Loppuvuonna 2017 päivitettiin Lukukeskuksen materiaaleja vuoden 2018 Educaa varten: luotiin uusi, visuaaliselle informaatiolle pohjaava yleisesite sekä erillinen opettajille suunnattu Opettajan opas Lukukeskuksen palveluista.

Turun messuille osallistuimme yhteisellä osastolla Lastenkirjainstituutin kanssa. Osaston pääkärki oli Suuri lukuseikkailu. Järjestimme myös lava-ohjelmaa: perjantaina Puolalan koulun neljäsluokkalaiset haastattelivat **Elina Lappalaista**, **Tuula Kallioniemeä** ja **Kalle Veirtoa**. **Aleksis Salusjärvi** haastatteli Sanat haltuun –työpajaan osallistuneita Raison Rasekon ammattiopiston äidinkielenopettajaa **Jesse Jämseniä** sekä opiskelija **Ukko Hallikaista**. Lisäksi toiminnanjohtaja Ilmi Villacis osallistui Suomen Kirjailijaliiton koordinoimaan keskusteluun nuorten lukemisen haasteista.

Helsingin messuille osallistuimme lukuisilla lavaohjelmilla. Yhteistyössä Suomen Kirjailijaliiton kanssa järjestettiin keskustelu lasten innostamisesta lukemiseen kirjailijavierailujen avulla ja Suomen Tietokirjailijat ry:n kanssa lasten tietokirjaraati. Lisäksi Ilmi Villacis osallistui Elisa Oyj:n järjestämään paneelikeskusteluun poikien lukemisesta sekä nuorten lavalla käytyyn keskusteluun nuorille naisille suunnatusta uutuskirjasta.

Lukukeskus oli näytteilleasettajana 2.-3.8.2017 Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen foorumissa. Oman ständin lisäksi Järjestimme ammattikoulujen äidinkielen opettajille Sanat haltuun -demotyöpajan, jonka myötä saimme lisää kiinnostuneita ammattipistoja mukaan hankkeeseen. Foorumiin osallistui 220 äidinkielen opettajaa eri puolilta Suomea.

3. Verksamhet på svenska

Läscentrums svenska verksamhet koncentrerar sig till stor del på att förverkliga olika projekt med författarbesök, privat beställda författarbesök och att översätta.

Det mest omfattande projektet är En författare till varje skola. År 2017 förverkligades En författare till varje skola på Åland, i Helsingfors kranskommuner Lojo, samt för språkö-skolor i Lojo, Kotka, Björneborg, Tammerfors, Lahtis, Kervo och Hyvinge. Alla stadier från lågstadier till gymnasier var involverade. 2 535 elever i 39 skolor nåddes av En författare till varje skola – något fler än föregående år. Sex författare och tre illustratörer gjorde sex turnéer i tre regioner i Svenskfinland, turnéerna omfattade 74 uppträdanden.

90 % av skolorna som deltog ansåg enligt responsformuläret att projektet En författare till varje skola är utmärkt, 10 % att det är bra.

En författare till varje skola finansieras av Svenska kulturfonden och Konstsamfundet. Projektet administreras av Barbro Enckell-Grimm

Andra samarbetsprojekt med kommuner Läscentrum varit involverade i är Kulps!-författarbesök på bibliotek i Esbo 8 sammanlagt 8 uppträdanden vid fyra olika tillfällen), författarturnéer i Sverige med Finlandsinstitutet där, Borgå stads Runebergsbesök i skolor, Barnens och de Ungas bokkalas i Raseborg samt Bokkalaset i Ekenäs (för vuxen publik).

Läscentrums svenskspråkiga kulturproducent har producerat material för de projekt som förverkligas på både finska och svenska: Läsäventyret, Läs för barnet och Läsveckan. Läscentrum strävar efter att å ena sidan översätta material så att informationen är jämlik, finns tillgänglig på båda språken, och å andra sidan ge informationen och materialet en svensk infallsvinkel. Projekten har egna webbplatser. Den svenskspråkiga delen av projekten finansieras av Svenska kulturfonden. Mängden översatt material har stadigt ökat, delvis tack vare Finlands jubileumsår 2017.

Läscentrum skickade fyra svenskspråkiga pressmeddelanden och fem nyhetsbrev.

I samband med Läsäventyret och Finland 100 hade Läscentrum verksamhet parallellt på svenska och finska.

Författaruppträdanden på svenska förverkligades på tre av de åtta kommuner som deltog i evenemangsturnén, Sibbo, Vasa och Åbo. Ett stort författaruppträdande för åk 6 och 7 hölls i Helsingfors i samband med Läsveckan i april. Läsveckans tips för undervisningen var fylligt, ordkonsttips översattes, och så lade Läscentrum också ut tips av Agneta Möller-Salmela som producerat dem enkom med tanke på finlandssvensk publik.

Läscentrum skickade ut två nyhetsbrev med anledning av Läsäventyret.

3.1 Författarbesök

Ett annat "ben" i den svenska verksamheten är de vanliga, privatbeställda författarbesöken, företrädesvis till skolor, men också till bibliotek. De flesta besöken består av flera uppträdanden. De svenska

författarpuppträdandenas del av de författarpuppträdanden Läscentrum ordnar är ca 25 procent. Läscentrum förmedlade sammanlagt 424 författarpuppträdanden fördelade på 142 bokningar på svenska år 2017.

En författare till varje skola omfattade sex turnéer á fyra eller fem dagar. En turné räknas som en bokning, men kan omfatta upp till 15 uppträdanden.

Av dem var 342 privat beställda (det vill säga inte projekt), fördelade på 119 bokningar.

Åtta bokningar kom från Sverige.

4. Kansainvälinen yhteistyö

Lukukeskus on ollut vuodesta 2016 EUReadin - Euroopan lukutaitoa edistävien järjestöjen yhdistyksen jäsen. EUReadissa on 12 eurooppalaisen maan edustajia ja sitä hallinnoidaan Saksasta ja Hollannista käsin. Se on osoittautunut hyvinkin mielekkääksi kumppaniksi, koska monet sen jäsenet toimivat omissa maissaan samalla kolmannen sektorin statuksella ja niillä on samat toimintaperiaatteet ja tavoitteet. EUReadin ylätasoin tavoite on vaikuttaa EU-tasolla, jotta lukutaito ja lukeminen nostettaisiin politiikkojen ja virkamiesten agendalle.

EURead -järjestön vuosittainen kokoontuminen pidettiin lokakuussa Brysselissä. Tämänkertaisen kokouksen teemana oli digitalisaatio ja sen vaikutukset lukemiseen. Kaikki mukana olleet organisaatiot olivat yhtä mieltä siitä, ettei lukemista voi enää edistää pelkästään perinteisin keinoin. Puhuttiin mm. siitä, että digitalisaatio auttaa varsinkin lukuvaikeuksista kärsiviä ja heikoimpia lukijoita. Lukukeskus sai tilaisuuden kertoa toissavuona päättyneestä digilukemista tutkivasta hankkeestaan Suomen uusi lukutaito.

Monissa Lukukeskuksen sisarorganisaatioissa Euroopassa on huomattu, että ainoa todistettavasti tehokas keino kasvattaa lukemisesta kiinnostunut aikuinen, on lukea lapselle ja lapsen kanssa syntymästä lähtien. Varhaislapsuuden lukemiskokemuksen takaamiseksi toimii 25 maassa Bookstart -ohjelma, joka sai alkunsa Isosta-Britanniasta 25 vuotta sitten. Lukukeskus on käynnistänyt saman mallin mukaan Lue lapselle -hankkeen, jossa tietoa lukemisesta ja kirjalahjoja jaetaan koko ikäluokalle.

Kansainvälinen yhteistyö on vuosien määrätietoisen toiminnan tulosta ja perustuu hyvin pitkälle omaan aktiivisuuteen solmia kontakteja ja kiinnostukseen vaihtaa kokemuksia. Se vaatii jonkun verran henkilöresursseja mutta vielä enemmän rohkeutta ja halua katsoa asioita laajemmin.

5. Kirjailijavierailut

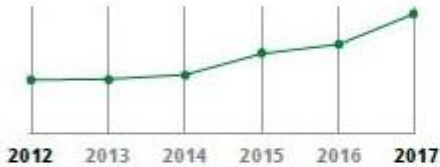
Vuonna 2017 kirjailijavierailujen määrä nousi edelleen, vierailut jakaantuivat yhä useammalle eri kirjailijalle ja uudet tilaajat sekä kirjailijat löysivät Lukukeskuksen tilaajapalvelun.

Kirjailijavierailuja välitettiin Lukukeskuksen kautta yhteensä 1300 (vuonna 2016: 1076). Suomenkielisten perusvierailujen määrä nousi noin sadalla esityksellä. Suomenkielisiä perusvierailuja tehtiin 902 kpl (kaikki perusvierailut 2016: 853 kpl). Lukukeskus työllisti yhä useamman kirjailijan, yhteensä 268 kirjailijaa (vuonna 2016: 229). Kirjailijat ovat myös yhä tietoisempia Lukukeskuksen palvelusta: vuoden 2017 aikana tilaajapalveluun ilmoittautui 181 uutta kirjailijaa.

KIRJAILIJAVIERAILUT

65 000 lukijaa kohtasi kirjailijan | 1300 vierailua

YLEISÖ

2012 2013 2014 2015 2016 2017

Vierailujen määrä on noussut viiden vuoden aikana **+50%**

LUKUKESKUS...

työllisti **260** kirjailijaa

tilitti kirjailijoille **290 000 €**

tilaajapalvelussa **800** kirjallisuuden ammattilaista

Lukukeskus välitti vierailuja koko maahan.

Ruotsissa ja Norjassa yhteensä **25** vierailua

Virtuaalivierailuja **3** eri maahan

YLEISÖ, %

● Lapsia
● Aikuisia

KIRJAILIJAT, %

● Naisia
● Miehiä

VIERAILU KIELI, %

● suomenkieliset
● ruotsinkieliset

Vierailuista 70 % tehtiin kouluihin ja 23 % kirjastoihin. Muita vierailuja tehtiin mm. yritysten, kulttuuritapahtumien, työväenopistojen tilaamana. Maantieteellisesti vierailut sijoittuvat voimakkaimmin Etelä- ja Länsi-Suomeen: Uudellamaalla vierailuja oli 420 eli 34% kaikista vierailuista, Pohjanmaalla vierailuja oli 245 (19%), Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa yhteensä 114 vierailua, Pirkanmaalla 106, Savossa 67, Lapissa 78, Hämeessä 61, Ahvenanmaalla 73, Kymenlaaksossa 33 ja Etelä-Karjalassa sekä Keski-Suomessa molemmissa 26. Vähiten vierailuja tilattiin Pohjois-Karjalaan 14 sekä Kainuuseen 6 vierailua.

Ulkomaisia vierailuja tehtiin Ruotsiin ja Norjaan.

Lukukeskus tarjoaa kirjailijavierailujen rinnalla virtuaalivierailuja, jotka mahdollistavat vierailut ilman matkakuluja pitkienkin välimatkojen päähän. Vuonna 2017 virtuaalivierailuja tehtiin 12 kpl (2016: 10), joista kolme ulkomaille: Viroon, Espanjaan ja Tadžikistaniin.

Kirjailijavierailuista vastaa kokopäiväisesti kulttuurituottaja Ulla Arkoma, ruotsinkielisistä vierailuista kulturproducent Barbro Enckell-Grimm ja virtuaalivierailuista projektikoordinaattori Elisa Grönholm. Toimistos sihteeri Seija Haapakumpu vastaa maksuliikenteestä

5a. Tilaajapalvelun uusimisen tulokset

Uudistunut tilauspalvelu nopeutti tilausten käsittelyä huomattavasti ja mahdollisti suuremman tilausmäärän hallinnan. Kirjailijahaun visuaalisuus ja helppokäyttöisyys vaikutti osaltaan tilausmäärien kasvuun. Vuonna 2017 aloitettiin myös säännöllinen viestintä tilaajille: uusi palvelu mahdollisti tilaajien

profiloinnin eri kriteereillä sekä viestien tarkemman kohdentamisen, jolloin myös kohdennettu markkinointi helpottui.

Tilauspalvelun etusivun bannereiden avulla kirjailijoiden monipuolisuutta ja palvelun erilaisia sisältömuotoja (esimerkiksi työpajoja) nostettiin esiin erilaisten teemojen alla. Bannerit mahdollistivat tarttumisen ajankohtaisiin aiheisiin ja tapahtumiin. Kirjallisuuden ammattilaisten monipuolisuuden esiin nostaminen on vaikuttanut tilausten hajaantumiseen useammalle kirjailijalle ja näin Lukukeskus on voinut tarjota työtilaisuuksia entistä useamman kirjailijan. Lisäksi uudistunut tilauspalvelu antoi kirjailijoille mahdollisuuden markkinoida itseään aiempaa tehokkaammin.

Kirjailijavierailujen määrä kasvoi vuonna 2017 n. 20%, mikä on osaltaan uudistuneen tilaajapalvelun ansiota.

5b. Kirjailijavierailuyhteistyö

Yhteistyö Espoon kaupungin KULPS! -hankkeen kanssa jatkui. Espoon kaupunki tarjosi kaikille Espoon peruskoulujen 1. -10. luokille mahdollisuuden tilata perinteisiä kirjailijavierailuja sekä työpajoja Lukukeskuksesta. Vierailut ovat osa Espoon kaupungin Kulttuuri- ja liikuntapolkusuunnitelmaa. KULPS! -vierailut toteutetaan yhteistyössä Espoon kirjastojen kanssa. Osa KULPS! -kirjailijoista vaihtuu lukuvuosittain.

Espoo nosti kirjailijavierailuihin käytettävää summaa tuhannella eurolla syyslukukaudella 2017. Käytettävissä oleva summa oli syyslukukaudella 9000€ (vuonna 2016 summa 8000€ per lukukausi). Lisäksi rahan käyttöä muutettiin siten että vuodelta 2016 käyttämättä jääneitä varoja siirrettiin käytettäväksi myös syksyille 2017. Kirjailijavierailutarjontaa laajennettiin koskemaan 1.-10. luokkia (vuonna 2016 luokat 4-10). Espoolaiset kirjastot tilasivat KULPS!in jatkeena vierailuja myös omalla kustannuksellaan. Suomenkielisiä KULPS! -vierailuja teki yhteensä 12 kirjailijaa, 2 sarjakuvataiteilijaa sekä 1 käsikirjoittaja.

Kirjailijavierailut ovat usein osa eri yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävää hanketoimintaa. Vuonna 2017 yhteistyökumppaneiden kirjailijavierailuhankkeita olivat mm. Pohjanmaan alueella Eepos-kirjastojen yhteinen lukemisedistämishanke Lukutohtori (3 kirjailijaa, vierailuja 27 kpl), Sodankylässä kirjailija Katri Tapolan arabialaista kulttuuri esittelevän Toiveretki –näyttelyn yhteyteen järjestetyt kirjailijavierailut (yksi kirjailija,19 vierailua), perinteinen Runeberginpäivän vierailukiertue Porvoon kouluihin (4 kirjailijaa, 8 vierailua) sekä vuosittain toteutettava Karjaan kirjakekkerit (5 kirjailijaa, 5 vierailua).

Yhteistyö Suomen Tukholman instituutin kanssa jatkui. Ruotsissa vieraili 5 kirjailijaa.

Lukukeskus toteutti yhteistyössä Saamelaisen erikoiskirjaston kanssa syksyllä 2017 Saame saavutettavaksi - kirjailijavierailukiertueen, jossa saamelaiskirjailijat vierailivat Turun, Tampereen ja Helsingin kouluissa sekä kirjastoissa. Osa vierailuista toteutui lokakuussa (10.-11.10.2017) ja osa Pohjoismaisella kirjastoviikolla marraskuussa (12.-15.11.2017). Hankkeessa mukana olleet kirjailijat **Ante Aikio**, **Siiri Magga-Miettunen** sekä runoilija **Inger-Mari Aikio** edustivat aikuisten sekä lasten- ja nuorten kirjallisuutta.

Kirjailijat vierailivat kiertueen aikana yhteensä viidessä eri koulussa ja kuudessa kirjastossa. Esityksiä oli kaiken kaikkiaan 13. Koulu ja kirjastovierailujen lisäksi runoilija Inger-Mari Aikio esiintyi Tampereella Lastenkirjainstituutin järjestämässä tilaisuudessa. Siiri Magga-Miettunen piti koulu- ja kirjastovierailujen lisäksi vähemmistökuultuurin edustajana puheenvuoron kirjastoalan saavutettavuutta käsittelevässä -seminaarissa, joka tavoitti Kirjastokaista striimauksen kautta 257 katselijaa. Kiertue tavoitti noin 400 aikuista ja yli tuhat lasta ja nuorta.

Hankeen yhteistyökumppaneina toimivat Saamelaisen erikoiskirjaston lisäksi Turun Runoviikot, Lastenkirjainstituutti sekä Helsingin kaupunki.

6. Lukemisen edistäminen

6.1 Suuri lukuseikkailu

Suuri lukuseikkailu yhdisti Suomi 100 -juhlavuonna ja lukemisen teemavuonna satoja lastenkirjallisuuden tekijöitä ja asiantuntijoita. Vuoden aikana yhteistyökumppaneita sekä mukana olevia kouluja ja kirjastoja kertyi yhteensä lähes 1000 ja Suuren lukuseikkailun tapahtumakalenteriin ilmoitettiin yli 250 tapahtumaa. Vuoden aikana järjestettiin kirjailijavierailuja, työpajoja, kuvitusnäyttelyitä, teatteri- ja musiikkiesityksiä sekä erilaisia luku- ja kirjallisuustapahtumia.

Yhteistyökumppaneiden käyttöön Lukukeskus tuotti yhtenäiset viestintämateriaalit, tapahtumakalenterin, kouluille osallistumisohjeet ja oppituntivinkit sekä kirjastoille omat tiedotusmateriaalit.

Kymmenen konsulttiluokkaa eri puolilla Suomea toi lasten oman äänen kuuluviin. Luokat osallistuivat teemavuoden sisältöihin tekemällä esimerkiksi kirjavinkkauksia ja –arvosteluja. Konsulttiluokat pääsivät myös haastattelemaan kirjailijoita ja keskustelemaan lukemisesta Helsingin ja Turun kirjamesseilla sekä Akateemisen kirjakaupan Lasten lauantaisissa. Lasten ja nuorten lukemaan innostamiseksi kouluille tuotettiin oppituntivinkkejä, joista löytyi eri tasoisia sanataidetehtäviä 1.-9. -luokkalaisille.

Suuri lukuseikkailu toi yhteen kirjailijat ja lukijat. Yli 40 kirjailijaa esiintyi eri puolella Suomea. Lisäksi järjestimme kolme virtuaalivierailua, joissa suomalaiskirjailijat tapasivat videon välityksellä suomalaisia oppilaita mm. Virossa, Espanjassa ja Tadzikistanissa.

Suuren lukuseikkailun tapahtumakiertue tavoitti noin 50 000 kävijää. Lastenkulttuurikeskuksissa Sipoossa, Vaasassa, Tampereella, Helsingissä, Turussa, Satakunnassa, Kemissä ja Pohjois-Savossa nostettiin esiin lukemisen tärkeyttä ja järjestettiin ohjelmaa ja tapahtumia monipuolisesti eri taiteenaloilta. Kiertueen mukana kulkivat myös Tarinoiden Puisto – 18 nykykuvittajaa- ja Suomi 100 Kuvitustaiteen klassikot - näyttely sekä Pikku Kakkosen juhlanäyttely. Juhlanäyttelyn lisäksi lasten kirjallisuutta käsiteltiin myös Lukuviikon Pikku kakkosen lähetyksissä.

Suuri lukuseikkailu näkyi läpi vuoden erityisesti paikallismediassa tapahtumakiertueen johdosta.

Asiantuntijatyö huipentui syksyllä Tampereella järjestettyyn Kuka lukisi minut -seminaariin, jossa kuultiin kirjailijoiden, kustantajien, tutkijoiden ja lasten parissa työskentelevien puheenvuoroja lapsen ja kirjan kohtaamisesta muuttuvassa maailmassa. Juhlavuoden päätöksenä kannustimme viettämään itsenäisyyspäivää lukemalla. Lastenkirjainstituutin asiantuntijat kokosivat kirjavinkkejä eri-ikäisille lukijoille.

Suuri lukuseikkailu lukuina:

50 000 kävijää osallistui **8 paikkakunnalla** lastenkulttuurikeskusten tapahtumakiertueeseen
250 tapahtumaa ilmoitettiin yhteiseen tapahtumakalenteriin
61 kirjailijaa ja kuvittajaa esiintyi **4 eri maassa**
10 konsulttiluokkaa toimi lasten lukemisen kokemusasiantuntijoina
200 koulua ja **600 kirjastoa** osallistui lukuseikkailuun ja järjesti omia tempauksia
Yli 300 asiantuntijaa verkostoitui ja **150 yhteistyökumppania** osallistui juhlavuoden järjestämiseen
Suuri lukuseikkailu keräsi **300 mediaosumaa**

6.2 Lukuviikko

Lukuviikko 2017 järjestettiin osana Suurta lukuseikkailua. Teemana oli Anna lahjaksi lukuseikkailu - kirjavinkkauskampanja, mikä osoittautui niin suosituksi, että sitä jatketaan seuraavina vuosina.

Lukuviikko oli Suomi 100 -hankkeen lukemisen edistämisen yksi päätapahtumista ja rakentui keskeisten lukuseikkailuteemojen ympärille. Lisäksi myös Pikku Kakkonen lähetti koko viikon aikana lastenkirja-aiheisia ohjelmia.

Lukukeskus julkaisi Lukuviikon aikana suositun 10 faktaa lukemisesta -selvityksen. Julkaisua käytetään ja siteerataan edelleen alan sisällä, mediassa sekä julkisessa keskustelussa. Selvityksen tueksi tehty promovideo levisi laajasti erityisesti sosiaalisessa mediassa.

Kirjavinkkejä jaettiin Lukuviikon aikana **yli 10 000:lle**.

Yli 100 koulua ja kirjastoa osallistui Lukuviikkoon.

Lukuviikko keräsi **yli 50 mediaosumaa**.

6.3 Lue lapselle -kampanja

Lue lapselle -hankkeen tavoitteena on valistaa pienten lasten vanhempia lukemisen tärkeydestä. Hanketta kehitettiin jo vuonna 2016. Vuonna 2017 hankkeen materiaaleja päästiin testaamaan käytännössä ja neuvolayhteistyötä päästiin laajasti pilotoimaan.

Ensimmäiset lukumitat saatiin jakoon alkuvuodesta ja menekki oli heti suurta. Vuoden loppuun mennessä neuvoloihin, päiväkoteihin ja kirjastoihin oli lähetetty 25 000 lukumittaa. Lisäksi tuotimme materiaaleja messuille sekä varhaiskasvatukseen, kirjaston ja neuvolan ammattilaisille lukukasvatustyön tueksi. Kehitimme myös nettipalvelua, johon on koottu faktatietoa lukemisesta, vinkkejä ammattilaisille, lorupankki ja kirjavinkkilistat perheille sekä Lue lapselle materiaalit 9 eri kielellä. Kieliversiot tuotimme yhteistyössä Espoon kaupungin MONIKU-hankkeen kanssa. Nettipalvelun kehittämistyö jatkuu vuonna 2018.

10 pilottikunnan, Tyrnävän, Humppilan, Jokioisen, Forssan, Ypäjän, Tammelan, Isojoen, Ruoveden, Kortepohjan ja Valkeakosken kanssa sovittiin erikseen, että materiaalit jaetaan neuvolassa kaikille yhden ikäluokan lapsille. Palautteiden mukaan materiaalit ovat tukeneet neuvolan henkilökunnan mahdollisuuksia muistuttaa vanhempia lukemisen tärkeydestä. Vanhemmat ovat ottaneet tiedon ja tarjotut materiaalit mielellään vastaan. Varsinkin lukemaan innostava lapsen mittainen Lukumitta (oheisessa kuvassa) on ollut formaattinsa ansiosta vanhemmille mieluisa ja siksi tehokas muistutus lukemisen tärkeydestä. Yhteensä Lue lapselle -materiaaleja jaettiin yli 80 kunnan alueella.

Tyrnävällä lukumitta ja faktaesite jaettiin kaikille 4-vuotisneuvolan laajassa tarkastuksessa. Tyrnävän kirjasto toimii yhteistyössä neuvolan, puheterapeutin ja varhaiskasvatuksen erityislastentarhanopettajan kanssa ja he kokivat materiaalit olennaisiksi ja tärkeiksi kohderyhmälle.

Valkeakoskella lukumittaa ja faktaesitettä on jaettu kaikille puolivuotiaiden ryhmäneuvolassa, joka pidetään Valkeakosken kirjastossa. Ryhmäneuvolassa perhe saa tukea fysioterapeutilta, perheohjaajalta, terveydenhoitajalta ja kirjastonhoitajalta. Moniammatillisessa ryhmäneuvolassa vauvojen vanhemmat saavat monta näkökulmaa lapsen kehitykseen. Valkeakosken kirjasto osallistui syyskuussa IFLAn kansainväliseen kirjastoseminaariin, jossa esittelivät Lue lapselle –hanketta ja ryhmäneuvolatoimintaa.

Forssan seudun Louna-kirjastot jakoivat kukin oman kuntansa alueella Lue lapselle -materiaalit 2017 syntyville vauvoille. Forssan, Humppilan, Jokioisen, Tammelan ja Ypäjän neuvoloissa mitataan kaikki lapset lukumitalla ja samalla terveydenhoitajan on luontevaa keskustella vanhemman kanssa lukemisen tärkeydestä ja merkityksestä eri-ikäisille lapsille. Vanhemmat saavat myös lukumitan ja esitteen kotiin tutustuttavaksi.

Samanlaisia käytäntöjä on otettu käyttöön myös Salossa ja Kemiössä. Salossa on tehty aiheesta taustatutkimusta ja siellä ollaan käynnistämässä määrätietoisesti neuvolan ja kirjaston yhteistyötä tukevaa hanketta Lukukeskuksen materiaalien pohjalta.

6.5 Sanat haltuun -hanke

Sanat haltuun -hankkeen tavoitteena oli innostaa ammattikoulujen opiskelijat lukemaan ja parantamaan lukutaitoaan. Lukukeskus järjesti UPM:n tuella 100 toiminnallista lukutaitotyöpajaa ammattikoulujen teknisten alojen opiskelijoille eri puolella Suomea. Pajoista 30 pidettiin vuonna 2016 ja 70 vuonna 2017.

Lukutaitoa lähestyttiin pajoissa käytännönläheisesti ja nuorten omat kiinnostuksen kohteet huomioiden. Työpajojen teemaksi valittiin opiskelijoille tuttu rap-lyriikka, jota analysoimalla tarkasteltiin tekstin merkityksiä. Hankkeen lopputuloksena syntyi opettajien käyttöön jaettu työpajametodien -työkalupakki. Näin opettajat ja muut nuorten kanssa toimivat voivat hyödyntää työpajoja myös tulevaisuudessa.

Vaikka Suomi on lukutaidon kärkimaita, peruskoulun päättää Suomessa joka vuosi noin 6000 nuorta, joilla ei ole riittävä lukutaitoa. Osa nuorista lukee ja kirjoittaa niin huonosti, että arkielämästä selviytyminen tuottaa vaikeuksia. Poikien lukutaidon tunnistamisessa ja kehittämisessä on tärkeää löytää poikia kiinnostavia tekstejä ja tekstityyppejä, ja laajentaa käsitystä lukemisesta. Rap-lyriikat ovat se kirjallisuuden alue, joka on nuorille helpoimmin lähestyttävä. Moni lukuaineissa heikosti pärjäävä oppilas omaa hyvät valmiudet tekstianalyysiin, kun tarkasteltavana on häntä luontaisesti kiinnostava teksti. Työpajoja vetivät kirjoittamisen opettaja, kulttuuritoimittaja **Aleksis Salusjärvi** ja Atomirota-yhtyeen sanoittajana ja laulajana tunnettu **Mikko Sarjanen**.

Sanat haltuun -työpajojen vaikuttavuutta tutki Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus. Työpajojen lähestymistapa oli poikkeuksellinen ja tätä kohderyhmää varten luotu, joten oli tärkeää selvittää uusien metodien ja aiheiden toimivuutta ja kiinnostavuutta. Työpajojen hyödyllisyyden mittarina voidaan pitää ennen kaikkea sitä, miten laajasti kohderyhmä koki hyötyneensä pajoista, ja miten laajoja oppimisvaikutuksia tai pohdintavaikutuksia työpajoilla saatiin aikaan. Tuloksen voi nähdä olevan hyvä siihen nähden, miten alhainen nuorten lukumotivaation lähtötaso hankkeen alussa oli.

Sanat haltuun -lukuina:

100 työpajaa

3000 opiskelijaa

29 paikkakuntaa

Tuloksia:

50% oppi uutta

30% kiinnostui erilaisista teksteistä, kuten rap-lyriikoista ja runoudesta

Yli 20% pohti uudella tavalla suhdettaan lukemiseen

Sanat haltuun -hankkeen raportista tuotettiin oma julkaisu <https://cld.bz/bookdata/GtCOuuu/basic-html/page-1.html>

Sanat haltuun -hanke sai 100 mediaosumaa. Turun kirjamessuilla hankkeelle annettiin Vuoden runousteko-palkinto. Hanke oli näkyvästi esillä Educa-messuilla, Reaktorissa, Ruuti Expossa, Äidinkielen opettajien Foorumissa, Turun ja Helsingin kirjamessuilla. Hankkeesta ollaan tekemässä sekä Pro Gradua että väitöskirjaa.

7. Julkaisut

7.1 Kiiltomato.net – Lysmasken: Kirjallisuuskritiikin verkkolehti

7.2 Lukufiilis – kirjallisuudesta nuorille ja nuorilta

Lukufiilis on nuorten oma kirjallisuuslehti verkossa. Lukufiilisen keskeisenä ajatuksena on kirjoittaa kirjallisuudesta nuoria kiinnostavia juttuja, nuorten omalla äänellä ja heidän näkökulmastaan. Lukufiilis on Suomen ainoa nuorille suunnattu kirjallisuuslehti.

Lukufiilis siirtyi paperilehdestä verkkoon alkuvuonna 2016. Vuonna 2017 verkkolehden kehittämistä ja siitä viestimistä jatkettiin. Viestinnän tärkeänä kohderyhmänä ovat nuorten lisäksi opettajat, joiden kautta sivustolle tulee uusia kirjoittajia. Opettajat myös hyödyntävät Lukufiilisen materiaaleja opetuksessa. Vuonna 2017 sivustolle luotiin erillinen alisivusto opettajille, Lukufiiliksestä tehtiin oma painettu markkinointimateriaali, jota jaettiin mm. ÄOL:n foorumissa, ja Lukufiilisen sisällöstä viestittiin aktiivisemmin myös Lukukeskuksen omissa kanavissa kuten somessa ja uutiskirjeessä sekä opettajille lähteivissä materiaaleissa.

Lukufiilisen keskeisenä tavoitteena on löytää uusia lukijoita sosiaalisesta mediasta ja viedä jutut sinne missä nuoret lukijatkin ovat. Lukufiilisen yksittäisiä juttuja päädytäänkin lukemaan erityisesti Instagramin ja Twitterin kautta, vaikka käyttäjät eivät muuten seuraisi aktiivisesti Lukufiilisen sivustoa. Facebook tavoittaa erityisesti opettajat ja kirja-ammattilaiset. Vuonna 2017 Lukufiiliksellä oli Facebookissa 1300, Twitterissä 400 ja Instagramissa 700 seuraajaa.

Lukufiiliksessä ilmestyi noin 10 uutta juttua joka kuukausi, lukuun ottamatta alkuvuotta, jolloin lehti oli katkolla rahoituspäätöksen saamiseen saakka. Jutut koottiin kuukausittain vaihtuvan teeman alle. Vuoden 2017 teemoja olivat mm. kirjat ja elokuvat, YA-kirjallisuus, pelit ja rap. Teemojen alla esiteltiin uutuuskirjoja, nuorten kirja-arvosteluja, nuorten omia fiktiivisiä tekstejä ja kirjailija- ja lukijahaastatteluja.

Kesällä Lukufiilis teki yhteistyötä Suomen ensimmäisen nuorten YA-kirjallisuustapahtuman, Hel YA -kanssa sekä tapahtumaan liittyvän The YA Diaries -blogisivuston kanssa. Tapahtumaa järjesti Kaiken kustantamo. Lukufiilis osallistui elokuussa järjestettyyn tapahtumaan lavaohjelmalla sekä näytteilleasettajana. Tapahtumassa oli läsnä reilu 100 nuorta ja nuortenkirjallisuuden ammattilaista.

Vuonna 2017 tammi-syyskuussa toimitussihteerinä toimi **Anri Väre**. Syys-joulukuussa Lukufiilistä avusti runoilija **Aura Nurmi**.

Lukufiilisen lukijamäärä pysyi vuonna 2017 vuoden 2016 tasolla (12 000). Lukufiilisen kuukausittainen lukijamäärä on melko tasainen, mikä kertoo lehden löytäneen tietyn aktiivisen lukijakunnan. Hieman pienempää lukijamäärää edellisvuoteen verrattuna selittää lehden katkolla olo tammi-, helmi- ja osittain maaliskuussa kun lehden rahoituksen jatko oli epävarmaa. Syksyn aktiivinen päivitystahti näkyi myös kasvavina lukijamäärinä, mikä kertoo lehdellä olevan potentiaalia tavoittaa entistä enemmän lukijoita.

8. Hallinto ja talous

Hallitus

Lukukeskuksen hallitus koostui jäsenjärjestöjen edustajista seuraavalla kokoonpanolla

Puheenjohtaja

Kirjailija **Salla Simukka**, Suomen Kirjailijaliitto

Jäsenet

Toiminnanjohtaja **Jukka Asikainen**, Suomen Näytelmäkirjailijat ja Käsikirjoittajat

Tiedottaja-toimittaja **Titta Baer**, Suomen kirjastoseura

Kirjailija **Sabine Forsblom**, Finlands Svenska Författareförening

Viestintäpäällikkö **Annu Griñan**, Kansanvalistusseura

Kääntäjä **Laura Jänisniemi**, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto

Kirjailija **Juha-Pekka Koskinen**, Suomen Kirjailijaliitto

Toimittaja **Sini Mononen**, Suomen arvostelijain liitto

Opettaja **Leena Paasio-Leimola**, Äidinkielen opettajain liitto

Viestintäpäällikkö **Anne Rutanen**, Suomen tietokirjailijat (varapuheenjohtaja)

Lastenkirjailija **Nora Strömman**, Finlands Svenska Författareförening

Kirjailija **Netta Waldén**, Suomen Nuorisokirjailijat

Hallitus kokoontui vuonna 2017 viisi kertaa. Osa hallituksen työskentelystä käytiin sähköpostitse. Lukukeskuksen vuosikokous pidettiin 23.3.2017 Helsingissä kirjailijatalo Villa Kivessä.

Henkilökunta ja toimisto

Kokoaikaisina vakituisina Lukukeskuksessa ovat työskennelleet toiminnanjohtaja **Ilmi Villacís** (1.1.2015 alkaen), toimistosihteeri **Seija Haapakumpu**, kulttuurituottaja **Ulla Arkoma**, tiedottaja **Saara Oranen** (6.3.2017 alkaen perhevapaalta palattuaan) sekä tiedottajan sijaisena ja hankepääällikkönä **Emmi Jäkkö**. Ruotsinkielisistä hankkeista, vierailuista ja käännöksistä on vastannut kulttuurituottaja **Barbro Enckell-Grimm**, joka on syksystä 2016 alkaen työskennellyt osa-aikaisena vakituisena. Projektikoordinaattori **Elisa Grönholm** on koordinoanut hankkeita sekä vastannut virtuaalivierailuista. **Aura Nurmi** aloitti 6.9.2017 tuntityösopimuksella Lukufiilis- ja asiantuntijatehtävissä. Graafikko **Mirkka Hautamäki** työskenteli tuntityösopimuksella 26.8.2017 asti. Lisäksi Lukukeskuksessa ovat työskennelleet tutkija **Virpi Tarvainen** tuntityösopimuksella ja toimittaja Aleksis Salusjärvi *Kiiltomato.net* lehden päätoimittajana ja Sanat haltuun -hankkeen työpajojen vetäjänä.

Tilintarkastajana toimi **Tiliextra Oy**. Tilintarkastajana oli **Matti A. Mäkinen** (HTM) ja toiminnantarkastajana oli yo-merkonomi **Maija Haimi**. Kirjanpitopalvelut on ostettu tilitoimisto **Paritilit Oy**:n Pasilan toimipisteeltä. Toimistosihteeri Seija Haapakumpu on valmistellut kirjanpidon.

Lukukeskuksen toimisto sijaitsee kirjailijatalo Villa Kivessä osoitteessa Linnunlauluntie 7, Helsinki. Toimitilan vuokraa **Kivi-talo Säätio**.

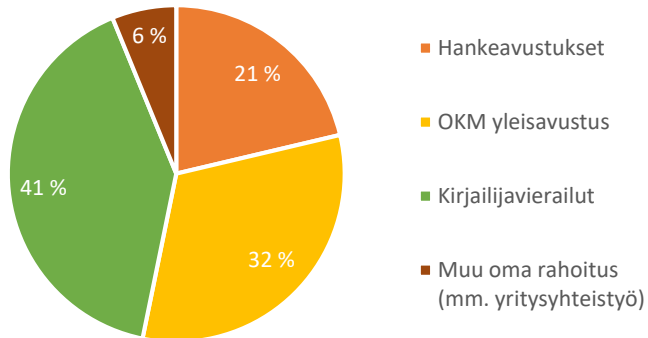
Talous

Lukukeskuksen yleistoiminnan tulot vuonna 2017 olivat 802 312,90 euroa ja menot 801 613,89 euroa. Tuloista 293 826,95 euroa (37 %) oli läpikulurahaa, joka tuli kirjailijavierailujen tilaajilta. Niillä katettiin vierailujen palkkio- ja matkakulut. Julkaisujen menot olivat yhteensä 53 783,03 euroa. Muut kulut aiheutuivat projektikuluista, vakituisen henkilöstön palkkakuluista sekä muista yleistoiminnan kuluista.

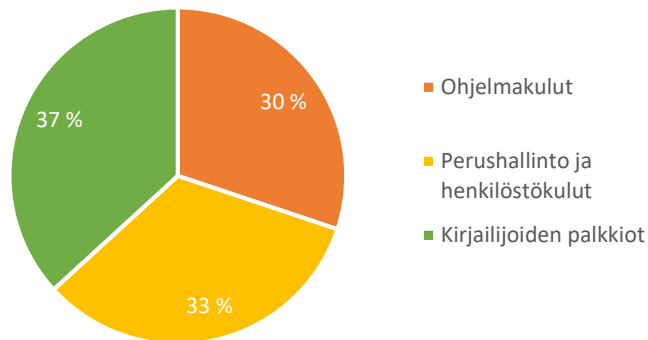
Opetus- ja kulttuuriministeriön yleisavustus 256 000 euroa muodosti 32 % Lukukeskuksen kokonaistuloista. **OKM**:ltä saatiin hankeavustuksia ja kulttuurilehtitukea. Lisäksi Lukukeskuksen toimintaa rahoittivat **Svenska kulturfonden**, WSOY:n kirjallisuussäätiö, **Suomen Kulttuurirahasto**, **Konstsamfundet**, Taiteen edistämiskeskus sekä valtioneuvoston kanslia. Tuloja saatiin myös kirjailijavierailujen palvelumaksuista, ilmoitustuotoista, UPM:n *Sanat haltuun* -hankkeesta, *Elisa WORD* -hankkeesta sekä jäsenjärjestöiltä jäsenmaksuina.

Vuoden 2017 tilinpäätöksen mukaan **tilikauden tulos on 699,01 euroa ylijäämäinen**. Yhdistykselle edellisinä vuosina kerrytetty oma pääoma on yhteensä 28 549,11 euroa.

TULOT

MENOT

Tulot

Opetus- ja kulttuuriministeriö, yleisavustus	256 000 €
Muut julkiset avustukset yhteensä	66 500 €
Yksityiset säätiöt ja rahastot	104 441 €
Yritys yhteistyö	39 958 €
Kirjailijavierailut (korvaukset/matkakulut ym.)	325 727 €
Muu rahoitus (mm. ilmoitustuotot, jäsenmaksut)	9 687 €

Menot

Ohjelmakulut	241 588 €
Kirjailijoiden palkkiot	294 969 €
Perushallinto ja henkilöstökulut	265 057 €

Avustukset 2017		haettu	myönnetty
		€	€
Konstsamfundet	En författare till varje skola	2000	2000
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Toimintaan	286000	256000
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Kiiltomato.net, kulttuurilehtituki	22000	20000

Opetus- ja kulttuuriministeriö	Lukufiilis, kulttuurilehtituki	15000	12000
WSOY:n kirjallisuussäätiö	Lukufiilis	1000	1000
Svenska kulturfonden	Lysmasken	16000	14000
Svenska kulturfonden	En författare till varje skola	20000	20000
Svenska kulturfonden	Läs för barnet -projekt	5000	5000
Taiteen edistämiskeskus	Saamelaiskirjailijoiden Suomi 100 -kiertue	4500	4500
WSOY:n kirjallisuussäätiö	Lue lapselle -hanke	15000	8000
Konstsamfundet	En författare till varje skola	5000	5000

Avustuksia, joita ei myönnetty, haettiin seuraavilta rahastoilta ja säätiöiltä: Alfred Kordelinin säätiö, Koneen Säätiö, Otavan Kirjasäätiö, Suomen Kulttuurirahasto, Svenska folkskolans vänner, Taiteen edistämiskeskus.